

**Justis- og beredskapsdepartementet
Innvandringsavdelingen
Postboks 8005 dep.
0030 OSLO**

Oslo, 23. mai 2014
Vår ref.: INNVA
Må alltid oppgis.

HØRINGSUTTALELSE – ENGANGSLØSNING FOR LENGEVÆRENDE BARN

Viser til høringsbrev av 11.04.2014 om forslag til endring i utlendingsforskriften om engangsløsning for lengeværende barn.

Juss-Buss er et studentdrevet rettshjelptiltak, hvor en av faggruppene har utlendingsrett som fagområde. I kraft av vår erfaring som partsrepresentant og rettshjelper i utlendingssaker, ønsker vi å komme med våre innspill til høringen om engangsløsning for lengeværende barn. Vi er positive til at det foreligger et forslag om at lengeværende barn skal få bli i Norge. Vi har likevel noen innsigelser til de enkelte vilkår som er oppstilt. Noen av forslagene vil føre til vilkårlig forskjellsbehandling av barna, og andre vil føre til store begrensninger i deres oppholdstillatelse. Nedenfor følger en kronologisk gjennomgang av vilkårene slik de framgår i høringsbrevet.

1. Hvem som omfattes av engangsløsningen

Juss-Buss er positive til at barn som har oppholdt seg i Norge i mer enn tre år, og ikke oppfyller vilkårene for asyl, skal få oppholdstillatelse i Norge. Det er også positivt at foreldre og søsken som utgangspunkt skal gis oppholdstillatelse. Vi er derimot skeptiske til at ordningen kun skal omfatte mindreårige søsken. Innvilgelse av opphold til hele familier unntatt søsken over 18 vil innebære en vilkårlig splittelse av etablert familieliv. Dersom barnet har søsken over 18 år, som bor med familien, må også disse få tillatelse.

Juss-Buss stiller seg videre kritiske til at barna, eller familiene selv, må anmode om omgjøring i de tilfeller hvor det foreligger endelig vedtak. Den midlertidige ordningen har store begrensninger. Utlendingsmyndighetene må ha ansvar for at de familiene som faller innenfor ordningen får opphold. Løsningen skal fange opp de tilfeller hvor det vil være urimelig å sende barna ut av Norge. Da må hvert enkelt tilfelle vurderes, også hvor det foreligger endelig avslag. Poenget må jo være at de som faller innenfor forskriftens vilkår, uansett skal få opphold. Dersom forslaget består vil Juss-Buss understreke viktigheten av grundig opplysning om engangsløsningen til dem som eventuelt vil omfattes. Det er særdeles viktig at barna og familiene opplyses om at de har ansvar for å sende omgjøringsbegjæring. Videre vil det være avgjørende at de enslige barna og familiene som omfattes får god hjelp til dette.

2. Vilkårene for oppholdstillatelse

2.1 Returavtale

Bestemmelsen skal bare gjelde barn fra land som Norge har en returavtale med, og denne må ha trådt i kraft etter at barnets asylsøknad ble registrert. Juss-Buss stiller seg undrende til hvordan dette skal fungere i praksis. De barna som *ikke* kan tvangsreturneres vil nektes opphold. Her vinner prinsipper frem over pragmatiske løsninger. Dette er et kunstig skille som gagnar noen få, og utelukker mange fra ordningen. For barna er det helt likegyldig om staten Norge har en returavtale med deres opprinnelsesland, eller om denne ble inngått før eller etter de søkte om asyl. Det er et forhold som er helt uvesentlig for deres situasjon, og som de ikke har noen innflytelse over. Dette er ikke likhet for loven. Vi er sterkt kritiske til et slikt skille, som kun har til formål å begrense engangsløsningens rekkevidde.

2.2 Medvirkning til å avklare identitet

Videre er det et vilkår om at foreldrene, eller den enslige mindreårige søkeren selv, må medvirke til å klarlegge sin identitet. «Kravet må anses oppfylt dersom de gjør det som står i deres makt for å avklare identitet», heter det i forslaget. Som hovedregel skal utlendingen framskaffe dokumentasjon på identitet, for at oppholdstillatelse skal gis, med mindre det er mest sannsynlig at den oppgitte identiteten er riktig.

Juss-Buss mener disse kravene må håndheves liberalt. Vi jobber mye med flyktninger med begrensede tillatelser som følge av identitetstvil. Vår erfaring er at det nærmest er umulig å oppklare en oppstått id-tvil. Vi forstår at norske myndigheter har behov for å vite hvem som oppholder seg lovlig i Norge, men det er svært lite som skal til for å pådra seg en identitetstvil. Samtidig skal det svært mye til for å få sin identitet klarlagt. Flukt fra krig og forfølgelse skjer i stor grad irregulært, med falske eller ingen id-papirer. Ofte blir flyktninger rådet av bakmenn til å lyve under asylintervjuet. Det kan også oppstå misforståelser. Mange asylsøkere kommer fra land hvor det er vanskelig å skaffe seg id-papirer, eller hvor dokumentene ikke har notoritet. Har det først oppstått en slik situasjon vil troverdigheten være så svekket at myndighetene vil kunne avvise enhver forklaring på dette grunnlag. Skal vilkåret om at «kravet må anses oppfylt dersom de gjør alt i deres makt for å avklare identitet» ha noen funksjon i praksis, må praksisen rundt identitetstvil sterkt liberaliseres, slik at det foreligger en reell sjanse til samarbeid om oppklaring av identitet.

2.3 Begrensede tillatelser

Videre vil det etter ordningen bli mulig å gi begrensede tillatelser «selv om utlendingen etter beste evne har medvirket til å avklare sin identitet». Dette er vi svært kritiske til. Tillatelser som ikke danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse eller familiegjennforening, kan i verste fall komme i konflikt med Norges forpliktelser etter internasjonale menneskerettigheter. I beste fall vil de være en klamp om foten for utlendingen i integreringsprosessen.

Norge er bundet av Den Europeiske Menneskerettighetskonvensjonen (EMK) jf. menneskerettslovens § 2. Etter EMK art. 8 skal enhver ha rett til respekt for sitt familieliv. Skal det gjøres inngrep i retten til familieliv må inngrepet være forholdsmessig. I dette ligger det at inngrepet etter en konkret vurdering må være ”nødvendig i et demokratisk samfunn”.

Retten til familieliv er en sentral rettighet etter EMK. Familiegjennforening vil kunne bedre integreringen til den enkelte og øke livskvaliteten betraktelig. Enslige asylsøkere som har bodd i Norge i over tre år, og før det har vært på flukt, har vært skilt fra familien sin i lang tid. Avskjæring av retten til familieinnvandring vil bidra til forlenget eller varig familiesplittelse. Spørsmålet er om dette

er nødvendig, jf. EMK art. 8. Det må i alle fall ligge en grundig vurdering til grunn dersom retten til familiegjenforening skal avskjæres helt.

Å innvilge oppholdstillatelse som ikke danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse vil føre til en svært usikker situasjon for de som får slike tillatelser. Oppholdstillatelsen er midlertidig og må fornyes hvert år, eller etter et gitt intervall. Man vil aldri få sikkerhet rundt sin oppholdstillatelse. Personer med identitetstvil vil heller ikke få noe identitetsbevis fra norske myndigheter. De vil heller ikke få reisebevis. Dermed vil de i praksis ikke kunne reise hvor de vil, eller bevege seg fritt utenfor Norges grenser. Begrensede tillatelser fører til problemer med å åpne bankkonto, få førerkort eller ta utdanning med hjelp fra lånekassen. Får man ikke åpnet bankkonto vil man heller ikke kunne ta seg betalt arbeid. På denne måten vil ordningen ha som konsekvens at utlendinger med lovlig opphold i Norge ikke får mulighet til å delta i samfunnet på lik linje med andre borgere. Juss-Buss erfarer at dette medfører store tap for den enkelte, og for samfunnet som helhet. Disse typer begrensninger blir som hovedregel kun opphevet når vedkommende legger fram pass. Juss-Buss mener det må utvises stor forsiktighet med å gi begrensede tillatelser i disse tilfellene. Slike tillatelser vil hemme integreringen og være svært inngripende overfor den enkelte.

3. Forslagets konsekvenser

Til de øvrige anslagene over hvilke økonomiske konsekvenser forslaget vil få, har Juss-Buss ingen kommentarer, annet enn at disse ikke må være styrende under behandlingen av forslaget, eller i saksbehandlingen.

Med vennlig hilsen,
for Juss-Buss,

Karianne Holmboe Askeland
Hanna Buer Haddeland
Katharina Spikkeland Lindbak
Hege Aakre
Sindre Frøyshov